

Den vandlidende plæne

Et klassisk problem der forhåbentligt højst skyldes en forbigående skadet krummestruktur

Af Kim Tang
D.2.11.2017

At nyanlagte græsplæner har problemer med bortledning af vand, er et klassisk tilbagevendende problem. Det støder vi jævnligt på i konsulenttjenesten hos Danske Anlægsgartnere. Måske fordi fænomenet sjældent er beskrevet præcist i faglitteraturen. Årsagerne bør man holde sig for øje, især i våde somre hvor problemet er størst.

Grundlæggende kan vandproblemerne skyldes at jorden er kørt sammen i byggeprocessen, både den underliggende råjord og selve vækstlaget. Forklaringen kan dog også være at vækstlagets krummestruktur er ødelagt eller at det simpelt hen har regnet mere end jorden kan nå at opsuge.

For at afdække årsagen er det nødvendigt at lave nogle praktiske undersøgelser. Begynd med at grave nogle huller i græsplænen til cirka 70 cm dybde. Hvis både vækstlaget og den underliggende råjord er let at grave i, er årsagen til vandproblemerne højst sandsynlig ikke komprimering. I modsat fald er det en jordløsning der skal til, hvilket som bekendt forudsætter en total omlægning af plænen.

Kan man udelukke komprimering, kan man gå videre til den næste prøve. Tag en håndfuld jord af vækstlaget, tryk den sammen. Hvis prøven kan rulles ud til en pølse der er under 4 mm tyk, kan jorden karakteriseres som lerjord (lerindhold over 10%) som vandet kun vanskeligt trækker væk fra. Lav samme prøve af råjorden. Problemet kan løses ved dræning eller ved at anlægge overfladen med fald mod en grøft, brønd eller lignende. Igen er følgen en omlægning.

Under gravningen af hullerne i plænen vurderes jordens vandmætning. Hvis det kun er det bearbejdede vækstlag som er vandmættet, er årsagen til vandproblemerne at jordens krummestruktur er ødelagt i forbindelse med at jorden er bearbejdet. Det kan den tit være hvis den udlagte vækstjord har været harpet (sorteret), eller hvis den er blevet fræset før såning.

Det der sker når krummestrukturen ødelægges, er at porestrukturen i jorden bliver mere ensartet uden de store porer som kan lede vandet væk. Tilbage er næsten kun de små porer der holder vandet tilbage på grund af overfladespændinger, hårrørsvirkning og jordpartiklernes gensidige tiltrækning.

Da det er meget almindeligt både at fræse jorden og bruge harpet muld, er det normalt at nyanlagte plæner er vandlidende den første tid. I løbet af et til to år vil krumme- og porestrukturen normalt gendannes som følge af frost/tø, regnormes aktivitet og græssets vækst. Er jordens gødningstilstand ikke optimal, kan denne proces fremmes med kalk og gødning. Kalken fremmer ikke kun græsvæksten, men også krummestrukturen.